

Verkorten van de wettelijke betaaltermijn van 60 naar 30 dagen

Bb 2021/52

1. Inleiding

Op initiatief van enkele leden van de Tweede Kamer is vier jaren geleden een bepaling ingevoegd in Boek 6 BW, ten einde onredelijk lange betaaltermijnen tegen te gaan. Sinds 1 juli 2017 bepaalt artikel 6:119a lid 6 BW dat de uiterste betaaltermijn voor grote ondernemingen in hun handelsrelatie met mkb'ers 60 dagen is.² Dit betekent dat deze partijen geen uiterste dag van betaling van meer dan 60 dagen kunnen overeenkomen. Voor ten tijde van haar inwerkingtreding reeds bestaande overeenkomsten, was een overgangperiode van 1 jaar geregeld (art. 183b OBW). In Bb 2017/65 is een kritische beschouwing van deze wetswijziging verschenen en zijn voorstellen gedaan ter verzachting van de impact van deze wetswijziging.³

In de in werking getreden 'Wet tegengaan onredelijk lange betaaltermijnen' was een evaluatiebepaling opgenomen. Op 8 juni 2020 hebben de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat en de Minister voor Rechtsbescherming de evaluatie van deze wet naar de Tweede Kamer gestuurd, waarbij onder andere is aangegeven dat de betaaltermijn van 60 dagen zal worden gewijzigd in 30 dagen. Inmiddels is een wetsvoorstel met die inhoud ingediend bij de Tweede Kamer.

In deze bijdrage komt de huidige wet en de voorgestelde wetswijziging aan de orde. Deze bijdrage rondt af met enkele opmerkingen bij dit wetsvoorstel.

2. De huidige wet en de voorgestelde wetswijziging

Artikel 6:119a lid 6 BW bepaalt dat de uiterste betaaltermijn voor grote ondernemingen in hun handelsrelatie met mkb'ers 60 dagen is. Dit betekent dat deze partijen geen uiterste dag van betaling van meer dan 60 dagen kunnen overeenkomen indien de schuldenaar een "grote onderneming" is en de schuldeiser een "kleine onderneming" is. Voor de afbakening van een "grote onderneming" is aangesloten bij criteria uit het jaarrekeningenrecht ('de schuldenaar een rechtspersoon is die op twee opeenvolgende balansdata, zonder onderbreking nadien op twee opeenvolgende

balansdata, niet heeft voldaan aan ten minste twee van de vereisten, bedoeld in [art. 2:397 lid 1 en 2 BW]' (zie art. 6:119a lid 6 BW)). Een "kleine onderneming" is zowel een natuurlijk persoon die handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf (zogezegd een eenmanszaak) als een rechtspersoon die, gedurende de hiervoor bij de grote onderneming genoemde periode, voldoet aan ten minste twee van de in artikel 2:397 lid 1 en 2 BW genoemde vereisten.

Het doel van de wet betrof destijds het bestrijden van betalingsachterstanden bij handelstransacties. De gedachte was dat lange betaaltermijnen leiden tot nadelige gevolgen, voor met name mkb'ers, die door een minder goede onderhandelingspositie soms akkoord moesten gaan met (opmerkelijk) lange betaaltermijnen. Naar het oordeel van de Staatssecretaris en Minister heeft deze wet onvoldoende effect gehad, onder meer omdat de Staatssecretaris en Minister signaleerden dat de in de praktijk gehanteerde betaaltermijnen langer werden. 'De ruimte tot 60 dagen, die in feite bedoeld was om tegemoet te komen aan incidentele complexe situaties, lijkt eraan te hebben bijgedragen dat het [wettelijk] uitgangspunt van 30 dagen [in art. 6:119a lid 2 BW] uit het zicht is geraakt.'⁴ Zij hebben daarom een wetsvoorstel voorbereid waarbij de uiterste betaaltermijn voor grote ondernemingen met een schuld aan een kleine onderneming dwingendrechtelijk van 60 naar 30 dagen wordt teruggebracht. Met deze voorgestelde wetswijziging wordt beoogd de mkb'er verdere bescherming te bieden.

Als het wetsvoorstel wordt aangenomen, wordt artikel 6:119a lid 6 BW gewijzigd. Vanaf inwerkingtreding van de wet kunnen grote ondernemingen in hun handelsrelatie met mkb'ers dan een betaaltermijn van ten hoogste 30 dagen afspreken. De reikwijdte van het huidige artikel 6:119a lid 6 BW blijft ongewijzigd, dat wil zeggen dat deze betaaltermijn alleen van toepassing is in de handelsrelatie tussen "grote ondernemingen" als schuldenaar en "kleine ondernemingen" als schuldeiser. De overige aspecten van de bepaling zullen hetzelfde blijven. Dat betekent ook dat een beding in strijd met de hiervoor besproken bepaling nietig is. De overeenkomst blijft in dat geval voor het overige in stand (art. 3:41 BW). Grote ondernemingen zijn dan van rechtswege de in art. 6:119a lid 1 BW geregelde wettelijke handelsrente verschuldigd over het factuurbedrag, na het verstrijken van 30 dagen na de in art. 6:119a lid 2 BW genoemde momenten. Als de wet van kracht wordt, geldt voor reeds lopende contracten een overgangperiode van 1 jaar (het aan art. 183b OBW toe te voegen tweede lid). Na dat jaar is de betaaltermijn van 30 dagen ook van toepassing op die contracten (art. 3:42 BW).

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt opgemerkt dat in het evaluatierapport tevens de mogelijkheid werd genoemd van publiek toezicht op de naleving van deze

1 Gert Jan Boeve is advocaat bij Van Benthem & Keulen B.V. en als buitenpromovendus verbonden aan de Universiteit Leiden. Sonja Kruisinga is universitair hoofddocent bij Universiteit Utrecht en Professional Support Lawyer bij Van Benthem & Keulen B.V.

2 Wet van 18 april 2017 tot wijziging van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het tegengaan van onredelijk lange betaaltermijnen, *Stb.* 2017, 170 (hierna: 'Wet tegengaan onredelijk lange betaaltermijnen'). De bepaling is in werking getreden op 1 juli 2017 krachtens besluit van 18 april 2017, *Stb.* 2017, 171.

3 G.J. Boeve, 'Over de commercieel onwenselijke nietige betaaltermijn van meer dan 60 dagen, die evenmin in het wettelijk systeem past', *Bb* 2017/65, p. 218-221.

4 *Kamerstukken II 2020-2021*, 36 769, nr. 3, p. 5.

betaaltermijn in samenwerking met de Autoriteit Consument en Markt (ACM). 'Het wettelijk regelen van publiek toezicht op het naleven van regels omtrent privaatrechtelijke verhoudingen is een ingrijpend middel.'⁵ Daarom hebben de bewindslieden in de memorie van toelichting voorgesteld dat eerst in kaart wordt gebracht hoe groot de meldingsbereidheid van benadeelde mkb'ers is en wat de aard en omvang van de ontvangen signalen is. In het kader van deze verkenning zal volgens de memorie van toelichting op verzoek van de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat een meldpunt bij de ACM worden opgericht waar mkb'ers gedurende één jaar anoniem meldingen kunnen doen over grote ondernemingen die zich niet houden aan de wettelijke dan wel de afgesproken betaaltermijn.⁶

3. Enkele opmerkingen bij het wetsvoorstel

Als geen betaaldag is afgesproken, geldt van rechtswege een betaaltermijn van 30 dagen voor handelstransacties (art. 6:119a lid 2 BW). Daarom rijst de vraag of een "grote" en "kleine onderneming" in voorkomend geval wel een betaaltermijn van 30 dagen overeen zouden moeten komen. Zij zouden ook kunnen terugvallen op de wet. Daarbij zij opgemerkt dat partijen zouden kunnen afwijken van de in art. 6:119a lid 2 BW genoemde ingangsmomenten van de wettelijke betaaltermijn.

Het ingrijpen van de wetgever op de overeen te komen maximale betaaltermijn, betekent minder contractsvrijheid voor de contracterende partijen in een situatie waarop de wet van toepassing is (grote vs. kleine onderneming). Evenals bij de destijds wettelijk geregelde 60 dagen-termijn, laat de wetgever geen ruimte aan de mkb'er om een eigen (commerciële) afweging te maken voor een eventueel overeen te komen langere betaaltermijn. Het blijft daarom een vraag of het beoogde doel van de wet de zware sanctie van nietigheid heiligt. Een bevoegdheid tot vernietiging van een afgesproken langere betaaltermijn door de schuldeiser lijkt hem de beoogde bescherming immers ook te geven.

Er is nauwelijks rechtspraak gepubliceerd over art. 6:119a lid 6 BW. Ons is geen rechtspraak bekend waarin de nietigheid van een langere betaaltermijn dan 60 dagen centraal stond. Dat hierover geen rechtspraak bekend is, kan verschillende redenen hebben, bijvoorbeeld dat tussen partijen over de uitvoering van deze wetsbepaling geen of nauwelijks discussie bestaat.

De Raad van State had geen opmerkingen bij het wetsvoorstel. Conform zijn advies is het wetsvoorstel op 16 maart 2021 ingediend bij de Tweede Kamer.⁷ Als de wet wordt aangenomen, zal de praktijk moeten leren in hoeverre de verkorting van de termijn van 60 naar 30 dagen tot meer discussie tussen partijen of anderszins zal leiden. Ook zal dan blijken of het door de Staatssecretaris en Minister beoogde doel van kortere betaaltermijnen wordt behaald en of er aanleiding is om publiek toezicht op de naleving hiervan in te voeren.

⁵ *Kamerstukken II 2020-2021*, 36 769, nr. 3, p. 11.

⁶ Zie hierover *Kamerstukken II 2020-2021*, 36 769, nr. 3, p. 11.

⁷ *Kamerstukken II 2020-2021*, 35 769, nr. 2.